

2018-11-06

Tid Tisdag 6 november 2018, Kl. 18:00

Plats Kommunhuset i Tumba, plan 4, Uttran

Smörgåstårta kommer serveras vid sammanträdet.

Ärenden

Justering onsdag den 7 november 2018 kl.17:00

32 Kalendarium 2019

33 Uppföljning av valet 2018

34 Sammanträdestider för valnämnden 2019

35 Anmälningssärenden

36 Delegationsärenden

37 Övrigt

Välkomna!

Lars-Göran Liljedahl (S)
Ordförande

Sara Hultqvist
Sekreterare

2018-11-06

§ 32

Kalendarium

Beslut

Valnämnden har tagit del av informationen.

Sammanfattning

Valkansliet informerar och redogör för 2019 års kalendarium.

Utvärdering av valet 2018

Förslag till beslut

Valnämnden beslutar att notera informationen till protokollet.

Ärendet

Efter varje val genomför Botkyrka kommun en utvärdering för att följa upp valprocessen. Genom utvärderingen får kommunen möjlighet att summera processen och dra lärdomar inför kommande val. Valkansliet har nu genomfört en utvärdering av valet till riksdag, kommunfullmäktige och landstingsfullmäktige 2018. Utvärderingen grundar sig i valkansliets egna observationer av valprocessen, synpunkter som inkommit från kommunens valnämnd samt från den uppföljningsenkät som skickats ut till samtliga röstmottagare i kommunen.

Riktiga
Välkommen

Utvärdering av valet 2018

Förslag till beslut

Valnämnden beslutar att notera informationen till protokollet.

Ärendet

Efter varje val genomför Botkyrka kommun en utvärdering för att följa upp valprocessen. Genom utvärderingen får kommunen möjlighet att summera processen och dra lärdomar inför kommande val. Valkansliet har nu genomfört en utvärdering av valet till riksdag, kommunfullmäktige och landstingsfullmäktige 2018. Utvärderingen grundar sig i valkansliets egna observationer av valprocessen, synpunkter som inkommit från kommunens valnämnd samt från den uppföljningsenkät som skickats ut till samtliga röstmottagare i kommunen.

Jakob Etaat
Kanslichef

Bilagor

1. Utvärdering av valet 2018

**DET HÄR ÄR
BOTKYRKA**

Utvärdering av valet 2018

riksdag, kommun- och landstingsfullmäktige

Innehållsförteckning

Inledning	3
Bemanning – tjänstemannastöd	3
Valkansliet och övrig bemanning	3
Bemanning – röstmottagare	4
Rekrytering och bemanning – förtidsröstning	4
Rekrytering och bemanning – valdagen	4
Utbildning av röstmottagare	5
Material och lokaler	6
Valmaterial	6
Valkansliets lokaler	6
Vallokalerna	6
Post Nord – materialtransport till och från vallokalerna	7
Förtidsröstningen	7
Stationära förtidsröstningslokaler	7
Mobila enheterna	7
Institutionsröstningen	8
Post Nord – hantering och leverans av förtidsröster	8
Valhelgen och onsdagsräkningen	8
Lördagen, dagen innan valet	8
Valdagen	9
Valnatten – inrapportering till nämnden	9
Onsdagsräkningen	10
Samordning och stöd	10
Säkerhet	10
Kommunikation och information	10
Kontakten med partierna	11
IT-stöd	11
Processkartläggning	11
Utvärderingsenkät till röstmottagarna	12
Höjt valdeltagande, hur gick det?	12

Utvärdering av valet 2018 - Medskick till kommande val

Inledning

Efter varje val genomför Botkyrka kommun en utvärdering för att följa upp valprocessen. Genom utvärderingen får kommunen möjlighet att summera arbetet och dra lärdomar inför kommande val. Föreliggande underlag är en utvärdering som valkansliet har genomfört av valet till riksdag, kommunfullmäktige och landstingsfullmäktige 2018. Utvärderingen grundar sig i valkansliets egna observationer av valprocessen, synpunkter som inkommit från kommunens valnämnd samt från den uppföljningsenkät som skickats ut till samtliga röstmottagare i kommunen.

Bemanning – tjänstemannastöd

Valkansliet och övrig bemanning

Valkansliets utgörs av en grupp tjänstemän vars uppgift är att stödja valnämnden i dess arbete. Valkansliet ingår organisatoriskt inom Demokrati- och kansliavdelningen inom kommunledningsförvaltningen.

Inför allmänna valet 2018 bemannades valkansliet med två heltidstjänster (100 %) från och med 1 januari 2018 och två deltidstjänster (50 %), den ena från och med 1 januari 2018 och den andra från och med 1 maj 2018. Dessa fyra tjänster utgjordes av en valsamordnare och tre valhandläggare. Utöver dessa personer ingick även kommunens kanslichef och en kommunsekreterare, tillika valnämndens sekreterare, i valkansliet. Övrig personal på Demokrati- och kansliavdelning fanns även att tillgå för enskilda insatser, som att ta emot och packa material.

Valkansliet hade förvaltningens kommunikator till hjälp under del av året. Under juni till september förstärktes kommunikatorfunktionen med ytterligare en person. Valkansliet tog under våren/sommaren även hjälp av daglig verksamhet LSS i arbetet med buntning av valsedlar. Under valdagen anlätades även en av förtidsröstningsmottagarna att distribuera material.

Bemanningen fungerade till stor del bra. De två funktioner som tjänstgjorde som valhandläggare på 50 % upplevde rollerna som något splittrade. Det var till en början svårt att komma in i arbetet och få en helhetsbild av processen. Arbetet fungerade trots detta bra, mycket tack vare en engagerad grupp som bistod varandra.

Inför kommande val:

- Med tanke på arbetets karaktär med en tydlig arbetstopp under förtidsröstningsperioden och valdagen bör man överväga en viss personalförstärkning under dessa tider.

- Bemanningen under valdagen bör ses över för att säkerställa mer vilotid.
- Daglig verksamhet LSS bör även kontaktas för stöd under kommande val. De gjorde ett bra arbete och uppskattade arbetsuppgifterna.
- Inför kommande val bör man undersöka möjligheten till ytterligare telefonistöd, t ex att Medborgarcenter tar fler samtal eller att en särskild funktion inrättas inom valkansliet som kan avlasta under perioder.
- Inför kommande val bör man undersöka möjlighet till ytterligare stöd med transport under förtidsröstningsperioden och valdagen.

Bemanning – röstmottagare

Rekrytering och bemanning – förtidsröstning

Inför valet 2018 utökades bemanningen i förtidsröstningslokalerna för att säkerställa att det alltid skulle vara minst tre personer i röstningslokalen då röstmottagarna t.ex. var på lunch (bl.a. med anledning av vallagens nya krav på bemanning). Schemaläggningen och rekryteringsprocessen var mycket tidskrävande med flera avhopp och många som hade tydliga önskemål om vilka tider och platser de ville arbeta på.

Inför kommande val:

- Ett schemalägningsprogram bör med fördel införskaffas.
- Fler reserver/röstmottagare med flexibla arbetsscheman bör förordnas.
- Man bör undersöka möjligheten att ta stöd av ett bemanningsföretag för att lösa vissa bemanningsfrågor.

Rekrytering och bemanning – valdagen

Inför 2018 gjordes en rekryteringsfilm som spreds i sociala medier i syfte att rekrytera röstmottagare. Filmen gav bra respons och många visningar. Valkansliet gick även ut med en förfrågan till de som tjänstgjort som röstmottagare 2014. Satsningarna resulterade i många intresseanmälningar under våren.

Under försommaren efter utskick om placeringar och utbildningar, kom en del avhopp in. Dels på grund av att kommunen återigen informerade om att man inte fick stå på valbar lista som röstmottagare. Vissa röstmottagare hade även fått uppdrag i andra kommuner. Totalt behövdes ca 100 reserver tas in. Detta resulterade i att valnämnden under sommaren även behövde ta ett kompletterande beslut om tillsättning av ytterligare röstmottagare. Avhoppet fortsatte ändå in på valdagen och efter att de sista avhoppet inkommit på valdagen fanns inga reserver kvar.

Det är i regel alltid en utmaning att hitta nya ordföranden och vice ordföranden. Dessutom är det svårt att få en bra blandning av erfarenhet, ålder och kön i de olika distrikten. Detta gällde även vid 2018 års val.

Inför kommande val:

- Ytterligare tydliggöranden bör göras av vad uppdraget innebär och vilka krav det ställer.
- Intresseanmälan bör eventuellt kompletteras med något ytterligare kvalificeringskrav eller information som man får uppge för att visa att man är lämplig för uppdraget.
- Fler reserver bör tillsättas för att säkerställa att det finns tillräcklig bemanning på valdagen.

Utbildning av röstmottagare

Utbildningen för röstmottagare vid förtidsröstningen gjordes vid tre tillfällen under maj-juni. Ett uppsamlingstillfälle hölls i augusti. Utbildningen varade i två timmar och efter det skrevs de anställningsavtal som behövdes för uppdraget. Utbildningarna hölls av valkansliets personal.

Utbildningen för röstmottagarna för valdagen hölls under augusti och september. Utbildningen varade i två timmar för samtliga deltagare. Utbildningen avslutades med en särskild genomgång för ordförandena och vice ordförandena i ca 30 minuter. Utbildningen innehöll både information och visa praktiska moment med demonstration av olika processer i vallokalen. Valnämndens ledamöter och ersättare deltog också vid något av utbildningstillfällena. Utbildningarna hölls av valkansliets personal.

Av de röstmottagare som svarat på utvärderingsblanketten (ca.50 %) svarade 83 % att de ansåg att utbildningen gav tillräckligt med information. Önskemål har dock framförts om fler praktiska inslag i utbildningen. Det kan även vara lämpligt med tydligare direktiv, inte minst till ordförande och vice ordförande, kring roll, ansvar och rutiner vid räkning och rapportering.

Inför kommande val:

- Man bör överväga att införa någon form av test efter utbildningen för att säkerställa att alla förstått och lärt sig rutinerna (Valmyndigheten har t ex ett test).
- Man bör överväga om det går att specialanpassa utbildningen för olika grupper, t ex de som tjänstgjort som röstmottagare tidigare och de som är nya.
- Eventuellt kan man ha separata utbildningar för ordförande och vice ordförande.
- I utbildningen bör man fokusera mer på det som är nytt i relation till tidigare val.
- Man bör ytterligare trycka på vikten av att vara noga och strukturerad i arbetet, samt vilket ansvar som ligger i rollen som röstmottagare.

Material och lokaler

Valmaterial

Inför förtidsröstningen och valdagen lades det ihop mappar med lathundar och andra instruktioner. Dessa användes och uppskattades av röstmottagarna.

Det kom in en del synpunkter kring valsedelställen, där man dels önskade mer insynsskydd för att skydda valhemligheten men också att de görs av stadigare material. Nya valbås köptes in. De mottogs positivt och var lättare att möblera med i trånga och öppna utrymmen, t.ex. medborgarkontoren under förtidsröstningen.

Inför kommande val:

- Undersök möjligheten att införskaffa insynsskydd till valsedelställen (särskilt om dessa krav införs i vallagen).

Valkansliets lokaler

Under våren 2018 blev valkansliet tvungna att byta lokaler för förvaring av valmaterial. Valkansliet nuvarande lokal hyrs genom tekniska förvaltningen/ vård och omsorg genom löpande avtal. Eftersom lokalerna inte ligger i kommunhuset krävdes vissa transporter mellan lokalen och kommunhuset vilket var kostnads- och tidsdrivande.

Inför kommande val:

- Inför kommande val vore det att föredra om ett förråd fanns i kommunhuset där man kan ta emot material och leveranser. Det skulle underlätta logistik och planering.
- De nuvarande lokalerna är för övrigt ändamålsenliga och bör bibehållas.

Vallokaler

Kommunen använde till stor del samma vallokaler 2018 som 2014. Det var svårt att uppnå ett optimalt flöde i de lokaler som hade fler än ett distrikt och dessa lokaler kunde upplevas som röriga.

Inför valet 2018 genomfördes en tillgänglighetinventering och anpassning av samtliga vallokaler i kommunen. Tekniska förvaltningen var drivande i arbetet. Insatserna resulterade i en ökad tillgänglighet och att kommunen kunde sprida information om lokalernas tillgänglighet via en särskild tillgänglighetsdatabas.

Inför kommande val:

- Kommunen bör se över materialuppsättningen i de lokaler som har fler än ett distrikt. Ska man samsas om material eller få en uppsättning var?
- Köavskiljare skulle kunna användas för att skapa ordning i lokaler med fler än ett distrikt.
- Valkansliet kan bistå med ytterligare stöd till ordförandena i hur man kan planera vallokaler för att få ett bra flöde.

- Bibehåll arbetet med tillgänglighetsanpassning av vallokalerna.

Post Nord – materialtransport till och från vallokalerna

Transporterna av valmaterial sköttes av Post Nord. I år hade körschemat tidigare lagts med en timme för att garantera att transporterna skulle komma ut i tid då det 2014 blev förseningar. Tyvärr uppstod förseningar även detta år. Drygt hälften av distrikten blev drabbade av dessa. Återlämningen av materialet var även mycket bristfällig med ovarsam hantering av materialet, vilket även resulterade i skador på visst material.

Inför kommande val:

- För dialog med leverantören om vikten av att hantera materialet på ett korrekt sätt.
- Man bör ta in rullcontainrar eller burar för att kunna skicka ut och hämta in material på ett smidigare sätt.

Förtidsröstningen

Stationära förtidsröstningslokaler

Förtidsröstningen ägde liksom tidigare år rum på kommunens Medborgarkontor. På några kontor blev det ganska trångt, t.ex. i Fittja. I Tullinge innebar en ombyggnation vissa problem. Inget kök eller utrymme för röstmottagarna att ställa undan sina kläder eller väskor fanns och lokalen upplevdes som ofärdig när den togs i bruk.

Valkansliet hade hyrt in kassaskåp då förtidsrösterna behöver förvaras på ett säkert sätt enligt nya regler i vallagen. Detta fungerade mycket bra.

Inför kommande val:

- Arbeta vidare med att underlätta möblering i trånga lokaler.
- Bibehåll användandet av kassaskåp för förvaring av material.

Mobila enheterna

I valet 2018 hade kommunen utökat antalet mobila enheter från två till tre. Sista veckan användes alla tre enheter. Det skapade förutsättningar att vara på flera platser samtidigt.

Röstningen med de mobila enheterna gick bra även om man kan konstatera att valdeltagandet varierade stort mellan de olika platser som besöktes.

Inför kommande val:

- Se över vilka platser mobila enheten ska åka till.

Institutionsröstningen

Även i år genomförde kommunen institutionsröstning på olika boenden. Det var mycket uppskattat av verksamheterna och de boende. Institutionsröstningen genomfördes under en söndag och bemannades av valkansliets personal, vilket tog tid i anspråk från annat.

Inför kommande val:

- Institutionsröstningen bör läggas in i det ordinarie schemat för mobila enheterna och bemannas av förtidsröstningsmottagare.
- Tidpunkten och datum för besök bör ytterligare anpassas efter de behov och scheman som de verksamheter som man besöker har.

Post Nord – hantering och leverans av förtidsröster

Till valet 2018 upphandlades Post Nord för att ta in, sortera samt köra ut förtidsrösterna. Hämtning och lämning på lokal nivå fungerade utan någon anmärkning och det var mycket lätt att kommunicera med de lokala brevbärarna.

Post Nord's leverans under valdagen skedde dock senare än avtalad tid vilket innebar viss tidspress för vissa distrikt.

Inför kommande val:

- Kommunen bör tillsammans med leverantören säkerställa att förseningar inte sker och att man har en beredskapsplan om det skulle uppstå stora förseningar.

Valhelgen och onsdagsräkningen

Lördagen, dagen innan valet

Förutom att transportererna av valmaterial inte fungerade helt tillfredsställande, se ovan, uppstod även vissa problem med larm. Trygghet och säkerhet tillsammans med Securitas löste de problem som uppstod och såg till så att allt fungerade inför söndagen.

En extra väktarbil hade kunnat underlätta hanteringen under lördagen så att väktare snabbt kunde ha kommit på plats för att släppa in och slå av eventuella larm som gått igång.

Ordförandena fick instruktion om att sms:a valkansliet med info om eventuellt material som saknades, så att detta kunde sammanställas under eftermiddagen. När sammanställningen var klar ringde valkansliet runt till ordförandena och körde ut det material som saknades. Valnämndens ordförande och vice ordförande bistod även i detta.

Inför kommande val:

- Det är viktigt att aktuella kontaktuppgifter finns till alla röstmottagare och speciellt ordföranden och vice ordföranden så att man kan säkra upp att allt material finns på plats. Mobilnummer bör vara obligatorisk uppgift i intresseanmälan.
- Man bör skapa en telefongrupp i valdatasystemet så att det snabbt går att kommunicera med alla ordförandena samlat via sms.
- Man bör säkra upp så att det finns två bilar tillgängliga från Securitas under lördagen, för att snabbare kunna komma ut till lokaler där det uppstår problem.

Valdagen

De flesta distrikten ringde in sin närvaro innan lokalerna öppnade, men en handfull distrikt missade detta vilket gjorde att valkansliet fick ringa upp istället.

På morgonen uppstod vissa svårigheter kring bemanning. Vissa distrikt meddelade även att de saknade visst material. Materialet kunde kompletteras omgående tack vare valkansliets förordnade stödresurs. Personalbristen åtgärdades genom inkallande av reserver och omdisponering av röstmottagare mellan distrikten. Under valdagen mottogs ett stort antal samtal till valkansliet.

Personal från valkansliet och nämndens ledamöter åkte i fyra grupper under eftermiddagen ut till alla distrikt och förtidsröstningslokaler för inspektion och leverans av förtäring. En runda tog ca. tre timmar.

Inför kommande val:

- Se över hur telefonin ska hanteras. Det blir väldigt många samtal och svårt att hinna med.
- Se över behörigheter till valportalen. Fler ur personalen bör få tillgång till systemet så att man kan svara på frågor från allmänheten kring vilken vallokal man är skriven på.

Valnatten – inrapportering till nämnden

Distrikten kom in från kl. 23:41 till kl. 04:45 och rapporterade in sina resultat hos valnämnden. Den genomsnittliga tiden för avrapportering var 24 minuter. Tre distrikt höll på i en timme eller mer.

Valnämnden fick även möjlighet att utvärdera de distrikt som kom in för avrapportering. De distrikt som fick goda omdömen av nämnden hade i regel en avrapporteringstid på 10–25 minuter. De negativa omdömena av nämnden ökade vid längre avrapporteringstider än 30 minuter. Vid avrapporteringstider på en timme eller mer så krävs det åtgärd.

Väntetid i kommunhuset var i snitt 21 minuter. De längsta väntetiderna var uppemot en timme, och detta var för distrikt som kom in vid kl. 02 på natten, då det var en arbetstopp.

Inför kommande val:

- Man bör fortsätta med rutinen att nämnden får ge omdömen vid avrapportering. Det ger bra underlag för analys. Kanske kan man även fundera kring ytterligare aspekter som nämnden kan bedöma vid inlämning.
- Nämndens omdömen bör även ligga till grund vid kommande rekryteringar av röstmottagare och ordföranden till distrikten samt vid utformningen av kommande utbildningar.

Onsdagsräkningen

Bemanningen utgjordes av röstmottagare och representanter från valnämnden. Dessa satt i åtta blandade grupper om två i varje. Det var ca 2000 röster att räkna och räkningen höll på till ca. kl. 19.00 och sedan ytterligare en timme för att iordningsställa lokalerna, hantera röstkort och annat material.

Inför kommande val:

- Säkerställ tillräcklig bemanning så att räkningen kan avslutas under onsdagen.

Samordning och stöd

Säkerhet

Inför valet gjordes en risk- och sårbarhetsanalys med åtgärder. Arbetet bedrevs i samarbete med trygghet och säkerhet vilket var en stor fördel.

Funktionen TiB (tjänsteperson i beredskap) var till stor nytta under hela valhelgen, då valkansliet kunde vidarebefordra larm- och fastighetsproblem till detta nummer.

Under valdagen förekom inga säkerhetsincidenter kring vallokaler. Under valperioden har valkansliet fått kännedom om två fall av rasistiska trakasserier mot kommunens röstmottagare samt ett fall av olaga hot. Valkansliet har även fått rapport om trakasserier riktade mot kampanjande förtroendevalda.

Inför kommande val:

- Fortsätta samarbete med trygghet och säkerhet. TiB var en stor hjälp.
- Bibehåll rutinen med att göra en riskanalys i god tid innan valdagen.
- Komplettera utbildningen med information kring hantering av trakasserier. Uppmana röstmottagare att anmäla till valkansliet när sådant sker.

Kommunikation och information

Kommunikationsinsatser omfattade webb, kommunens egen sida i Kaskelot (valdatasystem), tryckt information samt kortfilmer. Kommunikationsinsatserna bedrevs i nära samarbete med

förvaltningens kommunikatörer samt med en av Demokrati- och kansliavdelningens demokratiutvecklare. Samarbetet bidrog positivt till att tydliggöra målgrupper och behov.

Kontaktvägarna in till valkansliet var primärt en inrättad funktions-epost, ett gruppnummer samt enskilda mobiltelefonnummer till tjänstepersonerna i gruppen. Tyvärr var det många som kontaktade valkansliet via de enskilda numren istället för via gruppnumret vilket resulterade i att vissa personer på valkansliet fick ta emot betydligt fler samtal än andra och även samtal under kvällar och helger då man inte var i tjänst. Genom att marknadsföra gruppnumret i större utsträckning kan man motverka detta inför kommande val.

Inför kommande val:

- Etablera samverkan och säkerställ kommunikationsresurser i god tid innan valåret börjar.
- Valkansliets gruppnummer kan med fördel marknadsföras ytterligare för att styra så att kommunikationen går till det numret och att samtal kan fördelas mer jämnt över hela gruppen och till de som är i tjänst.

Kontakten med partierna

Ett brev gick ut till alla kontaktpersoner för partierna i mitten av juni. Detta var något sent med tanke på att man i brevet bad att få in valsedlar från partierna senast 1 augusti. Kontakten med partierna inför valsedelinlämning fungerade dock överlag tillfredsställande och de flesta partier kontaktade valkansliet innan och bestämde tid för avlämning.

Inför kommande val:

- Skicka ut information till partierna tidigare så att de vet när de behöver beställa och leverera sina valsedlar.

IT-stöd

Samarbetet med IT-enheten har fungerat mycket bra. Tack vare god framförhållning och koordinering mellan valkansliet, ansvarig på IT och förvaltningsledare har såväl system som teknisk utrustning kunnat levereras och installeras på ett bra sätt.

Inför kommande val:

- Bibehåll tidig kontakt och samordning med IT-enheten.

Processkartläggning

Kartläggning av valprocessen genomfördes parallellt under året för att tydliggöra varje del i de administrativa processerna. En resursperson inom kommunledningsförvaltningen höll i workshops kring detta och bistod med dokumentation under första halvåret. Arbetet tog viss tid i anspråk men underlättar framtida arbete och kunskapsöverföring.

Inför kommande val:

- Bibehåll arbetet med att uppdatera och utveckla processkartorna för valet.

Utvärderingsenkät till röstmottagarna

Två veckor efter valet skickades en utvärderingsenkät ut till de som tjänstgjort under valdagen och under förtidsröstningen. Svarstid var ca. en vecka.

48,69 % besvarade enkäten för valdag och 52,63 % besvarade enkäten för förtidsröstningen. Enkäten skapades och skickades ut via mejl i verktyget InSurvey.

Inför kommande val:

- Bibehåll rutinen med att skicka ut en utvärderingsenkät till röstmottagarna. Möjligen kan svarstiden vara något längre.

Höjt valdeltagande, hur gick det?

Vid valet 2014 hade Botkyrka kommun ett sjunkande valdeltagande. Kommunfullmäktige satte därför tre olika mål om ett ökat valdeltagande inför valet 2018:

- Botkyrkabornas deltagande i valet till kommunfullmäktige 2018 ökar mer än riksgenomsnittet (%)
- Det genomsnittliga valdeltagandet i de tio valdistrikt med lägst valdeltagande vid valet 2014 ökar i valet 2018 (%)
- Valdeltagandet i gruppen endast röstberättigade till kommun- och landstingsval ökar i valet 2018 (%)

Vad gäller mål 1 så ökade valdeltagandet i kommunfullmäktigevalet i Botkyrka med 0,48 %. Den genomsnittliga ökningen i Sverige var dock på 1,28 % vilket gör att målet inte uppnåddes.

Vad gäller mål 2 så ökade valdeltagandet i de tio valdistrikt med lägst valdeltagande 2014 med 2,89 %. Det innebär att målet uppnåddes.

Mål 3 har ännu inte kunnat utvärderas. Utvärdering av det målområdet sker under hösten 2018.

Kommunen arbetade inför valet 2018 med flera olika insatser för att öka valdeltagandet. Från valnämndens/valkansliets sida genomfördes t ex ett flertal olika allmänna och specifika kommunikationsinsatser kring valet. Man utökade tiderna och datumen för förtidsröstning, inrättade fler platser för mobil förtidsröstning samt säkrade, likt tidigare val, möjligheten att skriva ut dubblettröstkort på alla förtidsröstningsplatser.

Inför kommande val:

- Bibehåll och utveckla insatserna för ökat valdeltagande genom informations spridning och goda förutsättningar för röstning.

Sammanträdestider för valnämnden 2019

Förslag till beslut

Valnämnden beslutar att nämnden, utöver deltagande vid utbildningstillfällen m.m., ska sammanträda vid följande datum och tider under 2019:

2019-01-28 kl. 18.00

2019-02-25 kl. 18.00

2019-04-01 kl. 18.00

2019-05-06 kl. 18.00

2019-05-26 – valdag (tidplan fastställs senare)

2019-05-29 – onsdagsräkning (tidplan fastställs senare)

2019-05-30 – onsdagsräkning - endast om behov föreligger (tidplan fastställs senare)

2019-06-17 kl. 18.00

2019-09-09 kl. 18.00

Ärendet

Valnämnden sammanträdestider följer i regel hålltiderna för budget och årsredovisning med undantag för valår då nämnden sammanträder mer frekvent för att hantera ärenden kopplat till valprocessen. 2019 äger val till europaparlamentet rum. Utöver föreslagna datum tillkommer även utbildningstillfällen m.m.

2018-10-25

Dnr Valn/2018:19

Referens
Jakob EtaatMottagare
Valnämnden

Sammanträdestider för valnämnden 2019

Förslag till beslut

Valnämnden beslutar att nämnden, utöver deltagande vid utbildningstillfällena m.m., ska sammanträda vid följande datum och tider under 2019:

2019-01-28 kl. 18.00
2019-02-25 kl. 18.00
2019-04-01 kl. 18.00
2019-05-06 kl. 18.00

2019-05-26 – valdag (tidplan fastställs senare)
2019-05-29 – onsdagsräkning (tidplan fastställs senare)
2019-05-30 – onsdagsräkning - endast om behov föreligger (tidplan fastställs senare)

2019-06-17 kl. 18.00
2019-09-09 kl. 18.00

Ärendet

Valnämnden sammanträdestider följer i regel hålltiderna för budget och årsredovisning med undantag för valår då nämnden sammanträder mer frekvent för att hantera ärenden kopplat till valprocessen. 2019 äger val till europaparlamentet rum. Förvaltningen föreslår därför att valnämnden sammanträder vid nedanstående datum. Utöver dessa datum tillkommer även utbildningstillfällena m.m. Mer information om tidpunkter för dessa kommer.

2018-10-25

Dnr Valn/2018:19

2019-01-28 kl. 18.00

2019-02-25 kl. 18.00

2019-04-01 kl. 18.00

2019-05-06 kl. 18.00

2019-05-26 – valdag (tidplan fastställs senare)

2019-05-29 – onsdagsräkning (tidplan fastställs senare)

2019-05-30 – onsdagsräkning - endast om behov föreligger (tidplan fastställs senare)

2019-06-17 kl. 18.00

2019-09-09 kl. 18.00

Jakob Etaat
Kanslichef

2018-11-06

§ 35

Anmälningssärenden

Följande ärende anmäls till valnämnden:

Slutlig röstsammanräkning avseende val till kommunfullmäktige – nu fråga om information avseende avvikelser i den preliminära rösträkningen jämfört med den slutliga, KS/2018:253.

Valnämnden Botkyrka
kommun

Slutlig röstsammanräkning avseende val till kommunfullmäktige - nu fråga om information avseende avvikelser i den preliminära rösträkningen jämfört med den slutliga.

Länsstyrelsen i Stockholms län konstaterar att det vid den slutliga rösträkningen av val till kommunfullmäktige för Botkyrka kommun, valdistrikt 35 Albyberget Ö/Albygård finns ett större antal röster som inte har rapporterats in under valnatten.

Med anledning av detta vill Länsstyrelsen informera Valnämnden i Botkyrka kommun om de brister som anges nedan.

Brister vid rösträkning

Vid den slutliga rösträkningen har det rapporterats in totalt 887 st. röster i valdistrikt 35 Albyberget Ö/Albygård. Av resultatbilagan framgår att dessa stämmer mot de antal som enligt protokollet är markerade i röstlängden.

Vid den slutliga rösträkningen upptäcktes - 1st felräkning i Kristdemokraternas omslag, +1 st. felräkning i Socialdemokraternas omslag, +5 st. felräkning i Vänsterpartiets omslag +33 st. felräkning i Miljöpartiets omslag samt +1 st. felräkning i Sverigedemokraternas omslag. Totalt +40 st. felräkning för valet till kommunfullmäktige. Totalt 927 röster. Dessa avviker således från antalet markeringar i röstlängden enligt resultatbilagan $927-887=40$.

Om ni har några frågor går det bra att ta kontakt med juristen, Helena Landstedt på ovanstående e-postadress alternativt telefon: 010-223 12 64, 076-149 75 29

Helena Landstedt
Jurist
Länsstyrelsen Stockholms län

2018-11-06

Delegationsärenden 2018 (Valn/2018:13)

Beslut

Valnämnden har tagit del av informationen.

Sammanfattning

Valnämnden har överlåtit sin beslutanderätt till ordförande och tjänstemän enligt valnämndens delegationsordning. Beslut som fattats med stöd av delegering ska anmälas till valnämnden.

Yttrande med anledning av överklagande av riksdagsvalet 2018 (Valprövningsnämndens ärende nr 271-2018), KS/2018:22

Yttrande med anledning av överklagande av riksdagsvalet 2018 (Valprövningsnämndens ärende nr 526-2018), KS/2018:22

2018-10- 29

Dnr Valn/2018:22

Referens
Jakob Etaat

Mottagare
Länsstyrelsen Stockholms län

Yttrande med anledning av överklagande av riksdagsvalet 2018 (Valprövningsnämndens ärende nr 271-2018)

Beslut

Undertecknad beslutar i enlighet med valnämndens delegationsordning punkt A1:

1. Botkyrka kommun överlämnar nedanstående yttrande till länsstyrelsen i Stockholms län avseende Valprövningsnämndens ärende nr 271-2018.

Saken

Länsstyrelsen har i e-postmeddelande 2018-10-25, ombett Botkyrka kommun att senast 2018-11-01 yttra sig i ett ärende som inkommit till Valprövningsnämnden och som rör överklagande av riksdagsvalet 2018 (Valprövningsnämndens ärende nr 271-2018).

Den klagande, Bo Wiberg, har 2018-09-11 inkommit med överklagandet via e-post till Valprövningsnämnden. Den klagande menar att det i Kårsbyskolan i Botkyrka kommun inte fanns några valsedlar för att rösta på Sverigedemokraterna (SD) och att detta har uppmärksammats i flera vallokaler i Sverige.

Yttrande

Botkyrka kommun har i samband med allmänna valen 2018 följt de regler som framgår av vallagen (2005:837). Partivalsedlar (valsedlar med parti- och valbeteckning) såväl som namnvalsedlar (valsedlar med parti- och valbeteckning samt uppgifter om kandidater) för Sverigedemokraterna har tillhandahållits i samtliga kommunens vallokaler.

2018-10-29

Dnr Valn/2018:22

I Kårsbyskolan fanns under valet 2018 två olika valdistrikt, 58 Norsborg C och 59 Norsborg V. Kommunens valkansli har varit i kontakt med ordförande och vice ordförande i båda dessa distrikt och ombett dem att kommentera ärendet. Ordförandena och vice ordförandena i distrikten menar att man tillhandahållit partivalsedlar och namnvalsedlar för Sverigedemokraterna under hela valprocessen och att de inte noterat några avvikelser eller mottagit några synpunkter om att valsedlar ska ha saknats.

Botkyrka kommun kan mot bakgrund av ovanstående inte bedöma att, eller på vilket sätt, de aktuella distrikten skulle ha brustit i sin hantering av Sverigedemokraternas valsedlar under valdagen.

Jakob Etaat
Kanslichef

Bilagor

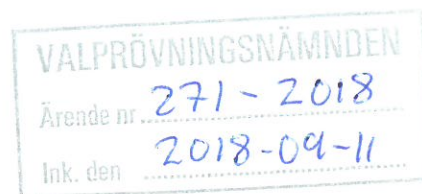
1. *Överklagande av riksdagsvalet 2018 (Valprövningsnämnden ärende nr 271-2018), Bo Wiberg*

AKTBILAGA 1

Mattias Andersson

Från: Bo Wiberg <bo.g.wiberg@gmail.com>
Skickat: den 11 september 2018 06:28
Till: Valprovsnämnden
Ämne: Omval

Hej.
I Kärsby skolan i Botkyrka kommun fanns inga val sedlar för att rösta på Sd.
Då detta uppmärksammats i flera val lokaler i Sverige, jag kräver omval.
Med vänlig hälsning, Bo Wiberg

2018-10- 29

Dnr Valn/2018:22

Referens
Jakob EtaatMottagare
Länsstyrelsen Stockholms län**Yttrande med anledning av överklagande av riksdagsvalet 2018 (Valprövningsnämndens ärende nr 526-2018)****Beslut**

Undertecknad beslutar i enlighet med valnämndens delegationsordning punkt A1:

1. Botkyrka kommun överlämnar nedanstående yttrande till länsstyrelsen i Stockholms län avseende Valprövningsnämndens ärende nr 526-2018.

Saken

Länsstyrelsen har i e-postmeddelande 2018-10-26, ombett Botkyrka kommun att senast 2018-11-01 yttra sig i ett ärende som inkommit till Valprövningsnämnden och som rör överklagande av riksdagsvalet 2018 (Valprövningsnämndens ärende nr 526-2018).

Den klagande, Maud Hemberg, har 2018-09-18 inkommit med överklagandet via e-post till Valprövningsnämnden. Den klagande undrar hur det kommer sig att distriktet Fittja [44 Fittja Vårdshusvägen] hade 121 fler röster räknade på valnatten än på kontrollen [länsstyrelsens slutsammanräkning].

Länsstyrelsen har i kontakt med kommunen framfört att valdistriktet 44 Fittja Vårdshusvägen på valnatten har rapporterat in resultatet för kommunfullmäktige som resultatet för riksdagsvalet och vice versa. Därav stämmer inte antalet röstande som rapporterats i den preliminära röstsammanräkningen. Valdistriktet har i den preliminära räkningen rapporterat 823 röster i riksdagsvalet (vilket alltså egentligen är kommunvalet) medan antalet markeringar i röstlängden, det vill säga antalet avprickade röstande, för kommunvalet är 773. Detta är en differens på 50 röster. Därtill har valdistriktet rapporterat 50 röster för mycket på Socialdemokraterna, vilket alltså överensstämmer med differensen i relation till markeringarna i röstlängden.

2018-10-29

Dnr Valn/2018:22

Yttrande

Kommunens valkansli har varit i kontakt med ordförande för valdistriktet 44 Fittja Vårdshusvägen och ombett honom att kommentera ärendet. Valdistriktets ordförande bekräftar den bild som länsstyrelsen redogör för, det vill säga att valdistriktet redovisat resultatet för kommunfullmäktigevalet som resultatet för riksdagsvalet och vice versa. Differensen i redovisningen av rösterna på Socialdemokraterna går sannolikt att härleda till en felsummering. Valdistriktets ordförande kan dock inte ge någon förklaring till orsakerna till varför denna uppstått.

Botkyrka kommun vidarebefordrar ovanstående redogörelse till länsstyrelsen som svar i ärendet.

Jakob Etaat
Kanslichef

Bilagor

1. *Överklagande av riksdagsvalet 2018 (Valprövningsnämnden ärende nr 526-2018), Maud Hemberg*

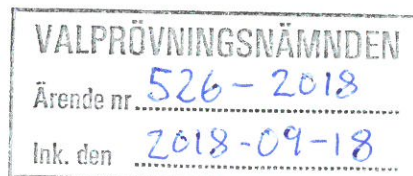
Mattias Andersson

Från: Maud Hemberg <maudehemberg@hotmail.com>
Skickat: den 18 september 2018 08:47
Till: Valprovsningsnämnden
Ämne: Distriktet Fittja
Bifogade filer: FB_IMG_1537253192525.jpg; FB_IMG_1537253216790.jpg

Hur kommer det sig att distriktet Fittja hade 121 fler röster räknade på valnatten än på kontrollen, då inte ens förtids- och utomlandsrösterna inte räknats än (1940 st)?

Skickat från min Samsung Galaxy-smartphone.

Röstfördelning - Uppsamlingsdistrikt

Örk.	Parti	Antal 2018	Andel 2018	Antal +/-	Andel +/-
1	Moderaterna	310	15,98%	+6	-1,
	Centerpartiet	106	5,46%	+77	+3,
	Liberalerna (tidigare Folkpartiet)	78	4,02%	+20	+0,
D	Kristdemokraterna	151	7,78%	+77	+3,
	Arbetarepartiet- Socialdemokraterna	683	35,21%	-47	-6,
	Vänsterpartiet	233	12,01%	+89	+3,
1P	Miljöpartiet de gröna	72	3,71%	-155	-9,
D	Sverigedemokraterna	273	14,07%	+158	+7,
I	Feministiskt initiativ	13	0,67%	-37	-2,
VR	Övriga anmälda partier	21	1,08%	-5	-0,
	Giltiga röster	1940	100,00%	+183	
GEJ	Ogiltiga röster - inte anmälda partier				
LANK	Ogiltiga röster - blanka	10	0,51%	-10	-0,
G	Ogiltiga röster - övertalade	2	0,10%		-0,

Förk.	Parti	Antal 2018	Andel 2018	Antal +/-	Andel +/-
M	Moderaterna	126	19,1%	-22	-1,8
C	Centerpartiet	24	3,6%	+21	+3,2
L	Liberalerna (tidigare Folkpartiet)	12	1,8%	-2	-0,2
KD	Kristdemokraterna	59	8,9%	+4	+1,2
S	Arbetspartiet-Socialdemokraterna	286	43,3%	-51	-4,3
V	Vänsterpartiet	95	14,4%	+65	+7,3
MP	Miljöpartiet de gröna	20	3,0%	-42	-5,7
SD	Sverigedemokraterna	28	4,3%	+9	+1,6
FI	Feministiskt initiativ	4	0,6%	-5	-0,7
ÖVR	Övriga anmälda partier	7	1,1%	-4	-0,5
	Giltiga röster	661	100,0%	-67	
OGEJ	Ogiltiga röster - inte anmälda partier				
BLANK	Ogiltiga röster - blanka	2	0,3%	+2	+0,3
OG	Ogiltiga röster - övriga	4	0,6%	+6	+0,6
VDT	Valdeltagande	667	67,5%	-41	-3,8
	Antal röstberättigade	988		-19	

Förk.	Parti	Antal 2018	Andel 2018	Antal +/-	Andel +/-
M	Moderaterna	127	19,10%	-M	
C	Centerpartiet	24	3,61%	+C	
L	Liberalerna (tidigare Folkpartiet)	12	1,80%	-	
KD	Kristdemokraterna	59	8,87%	KD	
S	Arbetspartiet-Socialdemokraterna	286	43,01%	S	
V	Vänsterpartiet	97	14,59%	+V	
MP	Miljöpartiet de gröna	20	3,01%	-MP	
SD	Sverigedemokraterna	29	4,36%	+SD	
FI	Feministiskt initiativ	4	0,60%	FI	
ÖVR	Övriga anmälda partier	7	1,05%	ÖVR	
	Giltiga röster	665	100,00%	-	
OGEJ	Ogiltiga röster - inte anmälda partier			OGEJ	
BLANK	Ogiltiga röster - blanka	2	0,30%	BLANK	
OG	Ogiltiga röster - övriga	1	0,15%	OG	
VDT	Valdeltagande	668	67,61%	-	
	Antal röstberättigade	988		-	

Förk.	Parti	Antal 2018	Andel 2018	Antal +/-	Andel +/-
M	Moderaterna	72	10,1%	+9	+1,2
C	Centerpartiet	15	2,1%	+15	+2,1
L	Liberalerna (tidigare Folkpartiet)	11	1,5%	+6	+0,8
KD	Kristdemokraterna	33	4,6%	+14	+2,0
S	Arbetspartiet-Socialdemokraterna	167	23,1%	-71	-10,3
V	Vänsterpartiet	109	15,4%	+34	+4,7
MP	Miljöpartiet de gröna	27	3,8%	-23	-3,3
SD	Sverigedemokraterna	60	8,5%	+25	+4,9
FI	Feministiskt initiativ	2	0,3%	-15	-2,1
ÖVR	Övriga anmälda partier	14	2,0%		
	Giltiga röster	710	100,0%	+4	
OGEJ	Ogiltiga röster - inte anmälda partier	2	0,3%	+2	+0,3
BLANK	Ogiltiga röster - blanka	1	0,1%	-4	-0,6
OG	Ogiltiga röster - övriga	13	1,8%	+13	+1,8
VDT	Valdeltagande	726	59,2%	+15	-3,5
	Antal röstberättigade	1226		+74	

Förk.	Parti	Antal 2018	Andel 2018	Antal +/-
M	Moderaterna	72	9,93%	+9
C	Centerpartiet	15	2,07%	+15
L	Liberalerna (tidigare Folkpartiet)	11	1,52%	+6
KD	Kristdemokraterna	34	4,69%	+15
S	Arbetspartiet-Socialdemokraterna	176	23,85%	-62
V	Vänsterpartiet	109	15,03%	+34
MP	Miljöpartiet de gröna	29	4,00%	-21
SD	Sverigedemokraterna	61	8,61%	+36
FI	Feministiskt initiativ	2	0,28%	-15
ÖVR	Övriga anmälda partier	16	2,21%	+2
	Giltiga röster	725	100,00%	+19
OGEJ	Ogiltiga röster - inte anmälda partier			
BLANK	Ogiltiga röster - blanka			-5
OG	Ogiltiga röster - övriga	1	0,14%	+1
VDT	Valdeltagande	726	59,22%	+15
	Antal röstberättigade	1226		+74

Preliminär röstfördelning - valdistrikt Botkyrka 42 Fittja Krögarvägen

Förk.	Parti	Antal 2018	Andel 2018	Antal +/-	Andel +/-
M	Moderaterna	79	12,8%	+34	+6,0
C	Centerpartiet	11	1,8%	+9	+1,5
L	Liberalerna (tidigare Folkpartiet)	8	1,3%	-3	-0,4
KD	Kristdemokraterna	22	3,6%	+5	+1,0
S	Arbetspartiet-Socialdemokraterna	310	50,2%	-71	-7,5
V	Vänsterpartiet	110	17,8%	+40	+7,2
MP	Miljöpartiet de gröna	23	3,7%	-49	-7,3
SD	Sverigedemokraterna	48	7,8%	+9	+1,9
FI	Feministiskt initiativ	4	0,6%	-14	-2,1
ÖVR	Övriga anmälda partier	3	0,5%	-3	-0,4
	Giltiga röster	618	100,0%	-61	
OGEJ	Ogiltiga röster - inte anmälda partier				
BLANK	Ogiltiga röster - blanka	2	0,3%	+1	+0,2

Röstfördelning - valdistrikt Botkyrka 42 Fittja Krögarvägen

Förk.	Parti	Antal 2018	Andel 2018	Antal +/-	Andel +/-
M	Moderaterna	79	12,76%	+34	+5,91
C	Centerpartiet	11	1,78%	+9	+1,47
L	Liberalerna (tidigare Folkpartiet)	8	1,29%	-3	-0,37
KD	Kristdemokraterna	22	3,55%	+5	+0,91
S	Arbetspartiet-Socialdemokraterna	310	50,08%	-71	-7,54
V	Vänsterpartiet	110	17,77%	+40	+7,11
MP	Miljöpartiet de gröna	23	3,72%	-49	-7,11
SD	Sverigedemokraterna	49	7,92%	+10	+3,07
FI	Feministiskt initiativ	4	0,65%	-14	-2,01
ÖVR	Övriga anmälda partier	3	0,48%	-3	-0,45
	Giltiga röster	619	100,00%	-62	
OGEJ	Ogiltiga röster - inte anmälda partier				
BLANK	Ogiltiga röster - blanka	2	0,32%	+1	+0,11

Preliminär röstfördelning - valdistrikt Botkyrka 44 Fittja Vårdshusvägen

Förk.	Parti	Antal 2018	Andel 2018	Antal +/-	Andel +/-
M	Moderaterna	51	6,2%	+15	+0,8
C	Centerpartiet	15	1,8%	+15	+1,8
L	Liberalerna (tidigare Folkpartiet)	9	1,1%	+6	+0,6
KD	Kristdemokraterna	17	4,5%	+18	+1,4
S	Arbetspartiet-Socialdemokraterna	447	54,3%	+46	+10,4
V	Vänsterpartiet	129	16,6%	+47	+2,8
MP	Miljöpartiet de gröna	80	9,7%	+31	+3,8
SD	Sverigedemokraterna	46	5,6%	+29	+3,9
FI	Feministiskt initiativ	5	0,6%	-5	-1,0
ÖVR	Övriga anmälda partier	13	1,6%	+6	+0,5
	Giltiga röster	823	100,0%	+203	
OGEJ	Ogiltiga röster - inte anmälda partier				
BLANK	Ogiltiga röster - blanka			-3	-0,5
OG	Ogiltiga röster - övriga				

Röstfördelning - valdistrikt Botkyrka 44 Fittja Vårdshusvägen

Förk.	Parti	Antal 2018	Andel 2018	Antal +/-	Andel +/-
M	Moderaterna	61	8,91%	+26	+3,21
C	Centerpartiet	18	2,77%	+14	+2,77
L	Liberalerna (tidigare Folkpartiet)	5	0,73%	+2	+0,21
KD	Kristdemokraterna	26	3,80%	+7	+0,77
S	Arbetspartiet-Socialdemokraterna	378	55,31%	-22	-5,31
V	Vänsterpartiet	118	16,93%	+42	+5,11
MP	Miljöpartiet de gröna	30	4,27%	-29	-4,91
SD	Sverigedemokraterna	82	11,54%	+29	+3,81
FI	Feministiskt initiativ	3	0,44%	-7	-1,11
ÖVR	Övriga anmälda partier	4	0,56%	-5	-0,51
	Giltiga röster	685	100,00%	+65	
OGEJ	Ogiltiga röster - inte anmälda partier	3	0,43%	+3	+0,41
BLANK	Ogiltiga röster - blanka	2	0,29%	-1	-0,11
OG	Ogiltiga röster - övriga				